

Keskeisiä vesienhoitoon liittyviä kysymyksiä Finnmarkissa

**Kuulemiskierros 31.12.2007 – 30.06.2008
Vesialue Finnmark
Fylkesmannen i Finnmark**

Mitä mieltä olet vesienhoidosta Finnmarkin läänin alueella?

Oletko kiinnostunut siitä, missä tilassa kotikuntasi tai maakuntasi vesistöt ja pohjavedet ovat? Haluatko osallistua ja auttaa viranomaisia suunnittelemaan *vesienhoitoa* siten, että *vesistöjemme ja vesiemme* tila myös jatkossa pysyy hyvänä ja vastaa ihmisten tarpeisiin ja toimii samalla niin kalojen, eläinten, kasvien kuin pieneliöidenkin elinympäristönä.

Finnmarkin läänin alueellinen vesienhoitoviranomainen (Fylkesmannen i Finnmark) laatii parhaillaan *vesienhoitosuunnitelmia* ja *toimenpideohjelmia*. Suunnitelmissa kerrotaan vesien tilasta, ongelmista ja suunnitelluista hoitotoimista.

Myös sinä voit osallistua vesienhoidon suunnitteluun! Alueellinen vesienhoitoviranomainen kaipaa mielipidettäsi vesienhoidon keskeisimmistä kysymyksistä. Tämä julkaisu on yhteenveto keskeisistä kysymyksistä. Sen avulla kerromme, mihin kysymyksiin vesienhoitosuunnitelmassa ja toimenpideohjelmassa on aiottu kiinnittää huomiota. Voit osallistua lähettämällä meille vapaamuotoisen kirjallisen palautteesi.

Lukemisen helpottamiseksi on julkaisun loppuun koottu sanasto keskeisistä peruskäsitteistä. Sanastosta löytyvät sanat ja ilmaukset on ensi kertaa mainittaessa *kursivoitu*.

Tavoitteena on vesien hyvä tila

Vesienhoito- ja -hoidossa pyritään lähes koko Euroopan alueella yhteisiin tavoitteisiin. EU-maat ovat jo aloittaneet työnsä tavoitteiden edistämiseksi ja myös Norja haluaa ETA-maana osallistua siihen.

Yleinen tavoite on jokien, sisävesien, rannikkovesien ja pohjavesien vähintään hyvä tila vuoteen 2015 mennessä.

Rakentamalla tai muutoin fyysisesti muutetut vedet voidaan tietyin edellytyksin luokitella keinotekoisiksi tai voimakkaasti muutetuiksi. Tällaisten vesien tilalle asetetaan vesienhoitosuunnitelmassa omat tavoitteensa. Joidenkin vesien tilaa ei pystytä parantamaan esimerkiksi luonnontilojen vuoksi tai taloudellisista syistä. Tällöin ympäristöllisten tavoitteiden saavuttamiseen voidaan antaa lisäaikaa tai tavoitteita voidaan lieventää.

Saastuttavien ja muiden *priorisoitujen haitallisten aineiden* pääsyä vesiin tullaan rajoittamaan.

Jokien, sisävesien ja rannikkovesien tilaa tullaan jatkossa arvioimaan kokonaisvaltaisemmalla tavalla. Aikaisemmin vedenlaatu on *luokiteltu* ihmisen käyttöön soveltuviin arviointiperusteisiin. Uusi luokittelu ottaa lähtökohdaksi vesistön oletetun alkuperäisen luonnontilan, ja tavoitteena vesienhoidossa on palauttaa vesistö lähes tähän oletettuun alkuperäiseen luonnontilaan.

Kuka voi osallistua?

Vesienhoidon suunnitteluun voivat osallistua kaikki kansalaiset, järjestöt, viranomaiset ja toiminnanharjoittajat. Tämä *kuuleminen* koskee kaikkia vesienhoidosta kiinnostuneita. Alueelliset vesienhoidosta vastaavat viranomaiset pyytävät lisäksi lausunnot muun muassa Finnmarkin läänin kunnilta, viranomaisilta ja läänin alueella toimivilta yhteisöiltä.

Mistä asioista haluamme palautetta?

Haluaisimme kuulla näkemyksiäsi:

- *vesistöihin* tai *vesiin* liittyvistä ongelmista, joista *vesienhoitoviranomaisten* tulisi mielestäsi tietää
- siitä, onko tässä julkaisussa mielestäsi tuotu esille kaikkein keskeisimmät Tenoa, Näätamöä ja Paatsjokea koskevat ongelmat?
- keinoista ja toimista, joilla ongelmia voitaisiin poistaa.
- olemassa olevista suunnitelmista, tutkimuksista ja raporteista Tenon, Näätamön ja Paatsjoen alueilla, jotka tulisi sisällyttää vesienhoitosuunnitelman laatimiseen.

Vesienhoitoviranomaisten vastaanottamat palautteet käsitellään ja otetaan huomioon suunnittelussa ja kirjataan vesienhoitosuunnitelmaan.

Miten ja milloin toimitan mielipiteeni eteenpäin?

Kuulemiskierrokseen on varattu aikaa puoli vuotta. Kuuleminen alkaa 31.12.2007 ja päättyy **30.06.2008**.

Mielipiteet ja kannanotot toimitetaan meille kirjeitse tai sähköpostitse. Palautteessa tulee olla lähettäjän nimi ja osoite. Palautteet toimitetaan osoitteella:

Vannregionmyndigheten i Finnmark
Fylkesmannen i Finnmark
Statens Hus
9815 Vadsø

tai

postmottak@fmfi.no

Vesienhoidon keskeiset kysymykset Tenon- Näätämöjoen- Paatsjoen vesienhoitoalueella

Finnmarkin *vesienhoitoalueelta* on valittu kolme *vesistöaluetta*, joilla kokonaisvaltainen vesienhoito aloitetaan ensimmäiseksi. Vesistöalue kattaa kokonaisen valuma-alueen aina tuntureilla tai ylängöillä sijaitsevista lähteistä alas rannikolle saakka ja edelleen yhteen merimailiin aluevesirajasta. Käytännöllisten vesienhoitoyksiköiden luomiseksi on useita pienempiä valuma-alueita yhdistetty suuremmiksi, esimerkiksi Paatsjoen vesistöä, Vuoremijoesta sekä niiden välillä sijaitsevan Jarfjord-tunturin lammista, järvistä ja joista muodostuvaksi Paatsjoen vesistöalueeksi.

Muut Finnmarkin vesistöalueet ovat Teno Tenovuonoineen ja Näätämö, johon kuuluvat Uutuanjoki ja osia Varangin vuonosta (katso kuva 1).

Kaikki kolme vesistöaluetta ulottuvat valtion rajojen ulkopuolelle, Tenon ja Näätämön valuma-alue jatkuu Suomeen saakka ja Paatsjoen valuma-alue puolestaan sekä Suomeen että Venäjälle. Suomessa on päätetty koota Tenon-Näätämöjoen- Paatsjoen valuma-alueet yhdeksi vesienhoitoalueeksi.

Kuva 1. Tenon-Näätämöjoen-Paatsjoen vesienhoitoalue.

Vesienhoidon keskeiset kysymykset Tenon-Näätämöjoen-Paatsjoen vesienhoitoalueella

Määriteltäessä vesienhoidon keskeisiä kysymyksiä on lähtökohdiksi otettu:

- toteutetuista vesistöjen yleisluontoisista kartoittamisista saadut tiedot
- paikallinen tieto ja kuntien antamat tiedot työstä vesistöjen täydellisen kartoittamisen edistämiseksi
- Tenolle¹, Näätämöjoelle² ja Paatsjoelle³ laaditut monikäyttösuunnitelmat
- Suomen Lapin ympäristökeskuksen asiakirjat vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä⁴
- NVEn luonnehdinta Tenojoen vesistöistä⁵
- vesienhoidon yhteistyöryhmän jäsenten aiheutta käsittelevässä kokouksessaan 19.11.07 tekemät esitykset

Tämän perusteella on Finnmarkin lääninhallituksen ympäristösasto yhdessä vesienhoidon yhteistyöryhmien kanssa koonnut yleiskatsauksen keskeisiin vesienhoitoa koskeviin kysymyksiin ja esittää, että Finnmarkin vesienhoitoalueella tarkasteltaisiin tarkemmin seuraavia kysymyksiä:

- *Asutuksen ja infrastruktuurin vesistöihin kohdistaman kuormituksen rajoittaminen*
- *Teollisuuden ja elinkeinotoiminnan vesistöihin kohdistaman kuormituksen rajoittaminen*
- *Meriympäristöön kohdistuvan kuormituksen vähentäminen*
- *Maarakennuksesta, vesistöjen rakentamisesta ja säännöstelystä aiheutuvien vaurioiden vähentäminen*
- *Vieraiden lajien ja sairauksien leviämisen estäminen*

1) Asutuksen ja infrastruktuurin vesistöihin kohdistaman kuormituksen rajoittaminen

Asutus ja infrastruktuuri aiheuttavat vesiympäristöön monenlaisia päästöjä. Kunnalliseen viemäristöverkostoon liittyminen voi olla mahdotonta liian suurista välimatkoista johtuen, jolloin haja-asutusalueilla käytetään suodatinjärjestelmiä ja muita erillisiä viemärintiratkaisuja jätevesien puhdistamiseen. Täydellinen kartoitus osoitti oikeaksi epäilyn siitä, että jotkut näistä järjestelmistä yksittäisillä alueilla oli toteutettu väärin, jonka seurauksena vedet kulkeutuivat suoraan pohjaveteen. Tilannetta tulee seurata ja parantaa.

Suurimpien taajamien jätevedet puhdistetaan ennen vesistöihin päästämistä, mutta vuoden aikana koetaan useilla paikoilla ei-tydyttävää toimintaa sen lisäksi, että joissakin taajamissa on tarvetta uusien kunnallisten jätevesijärjestelmien rakentamiseen. Nikkelin kaupungin jätevedet vaikuttavat osaan Paatsjoen vesistöstä.

Lakkautetuilta kaatopaikoilta imeytyvät vedet voivat kuormittaa vesiympäristöä, jonka vuoksi niitä on valvottava. Vesistöalueilla on useita lakkautettuja ja joitakin yhä toiminnassa oleviä jätteiden säilytyspaikkoja. Lisäksi joitakin alueista kuormittavat roskaantumisen ja laittomat kaatopaikat. Finnmarkin vesienhoitoalueella on tieverkostosta aiheutuva valuma olematonta, koska teitä ei suolata.

2) Teollisuuden ja elinkeinotoiminnan vesistöihin kohdistaman kuormituksen rajoittaminen

Teollisuusaasteet vaikuttavat luontoon ja päävesistöihin rityisesti Paatsjoen vesistöalueella. Pechenganikelin sulatoista johtuu vesistöihin raskasmetalleja ja sulfaatteja (rikkipitoisia yhdisteitä) niin ilmansaasteena kuin kuonakasoista syntyvänä valumana. Näistä sulatoista on jo 1930-luvulta saakka päässyt ilmaan suuria määriä rikkidioksidia (SO₂). Epäsuotuisen sääolojen ja tuuliolosuhteiden seurauksena päästöt aiheuttavat ilmanlaadun huonontumista ja happamia sateita Paatsjoen laaksoon³. Viime vuosina ovat rikkidioksidipäästöt vähentyneet, mutta heinäkuussa 2007 mitattiin niin Svanvikista kuin Nikkelistäkin⁶ jälleen korkeita päästöjä. Myös Näätamössä on mitattu korkeita raskasmetallipitoisuuksia².

On mahdollista, että Sydvaranger oy aloittaa uudelleen rautamalmituotannon Bjørnevatnissa ja Kirkkoniemessä 2009. Tämä tulee siinä tapauksessa johtamaan vesiympäristön kuormittumiseen. Muuta teollisuutta vesistöalueilla ovat Austertanassa sijaitseva kvartsiittilouhimo ja useita soran- ja maanottoalueita.

Maataloutta vesistöalueilla harjoitetaan vaihtelevassa määrin. Tenojoen valuma-alueella maatalouden päästöt muodostavat 15 % vesistöön kulkeutuvista nitrogeenistä (N) ja fosforista (P). Jätevedet vastaavat 2- 10 %:sta ja teollisuus 1 %:sta kokonaismäärästä. Maataloudesta aiheutuvissa valumissa on kuitenkin tapahtunut suurta parannusta viimeisten vuosien aikana, vaikkakin viimeisestä maatalojen vuotavien lannoitekellareiden etsinnästä on kulunut jo 17 vuotta. Näin ollen voitaisiin ajatella ajan olevan kypsä sille, että tarkastettaisiin uudelleenkaiken olevan kunnossa. Vesistöjen reunavyöhykkeiden kasvistoon kohdistuvia toimenpiteitä tulee myös harkita yksittäisillä paikoilla, kuten esimerkiksi Näätamössä.

Paatsjoen vesistöalueella esiintyy jonkin verran metsätaloutta. Kaikilla kolmella vesistöalueella on laajamittaista poronhoitoa. Porojen aiheuttama laidunpaine jäkäläkankailla voi johtaa eroosioon ja huonontaa maaperän lämpö- ja kosteusolosuhteita. Porojen laidunalueet voivat myös kuluu lisääntyvässä määrin johtuen kasvavasta moottoriajoneuvoilla liikkumisesta alueilla.

3) Meriympäristöön kohdistuvan kuormituksen vähentäminen

Finnmarkin vuonot ovat Barentsinmeren lahtia ja sen vuoksi suuria kalastus- ja kasvualueita, josta löytyvät lähes kaikki kalalajit.

Finnmarkin rannikolla on vuoden läpi suuri merkitys osalle ekosysteemistä ja mahdollisten kielteisten vaikutusten seuraukset voivat olla merkittäviä ja kestää useita vuosia.

Koko Tenovuono sekä osa Näättämö- ja Paatsjokien vesistöalueista ovat myös kansallisia lohivuonoja. Tämän seurauksena lupien myöntäminen uusille ruokakalankasvatus-, emokalalaitoksille tai lohikalojen perkaamoille ei ole sallittua. Kyseessä olevilla alueilla ei tällä hetkellä ole yhtään verkkokassiviljelyä harjoitettavaa lohikalalaitosta. Blåsenborgnesetissä Utsavuonossa on perkaamo ja yksi nierjän maa-allaskasvatusta harjoittava laitos Ropelvissa. Kolmesta vesistöalueista ainoastaan Paatsjoen vesistöalueella, tarkemmin määriteltynä Jarfjordenin vuonossa, joka ei ole kansallinen lohivuono, on tällä hetkellä lohikalan verkkokassiviljelyä harjoittava laitos. Siihen kuuluu kolme hyväksyttyä kasvatuspaikkaa, joista kaikissa kolmessa tulee olemaan kalaa vuoden 2008 aikana. Näättämön vesistöalueella on toiminnassa oleva turskankasvatuspaikka. Tenovuonossa ei tällä hetkellä harjoiteta vesiviljelyä, mutta olosuhteet olisivat suotuisat merilajien kasvatukselle.

Venäläiset öljytankkerit tarvitsevat paikkoja, joissa pienemmistä, jäissä kulkevista aluksista voidaan tankata suuriin, maailmanmarkkinoille öljyä kuljettaviin öljytankkereihin. Etelä- Varangin kunta on mahdollistanut öljynsiirron Utsavuonossa ja Korsfjordissa. Kuten aikaisemmin on mainittu, ovat kyseessä kansalliset lohijoet ja tämän toiminnan yhteydessä toteutetussa seurausselvityksessä on muun muassa arvioitu sen kielteisiä vaikutuksia lohikalastukseen. Lisäksi on tullut esiin, että suurehkojakin määriä lohikaloja saattaa oleskella näissä vuonoissa myös talviaikaan, jonka vuoksi tilannetta olisi valvottava ja tutkittava asiaa koskevan tiedon lisäämiseksi.

Satama-alueiden sedimentit voivat usein sisältää laivanvarustuksesta ja muusta vastaavasta toiminnasta peräisin olevia ympäristömyrkyjä. Myös näillä seikoilla on ensimmäisellä suunnittelukaudella merkitystä vesistöalueille, joten niitä on tutkittava tarkemmin.

4) Maarakennuksesta, vesistöjen rakentamisesta ja säännöstelystä aiheutuvien vaurioiden vähentäminen

Paatsjoen vesivoimapotentiaali Inarinjärvestä Varanginvuonoon on hyödynnetty maksimaalisesti kaikkiaan seitsemällä vesivoimalalla, joista kaksi on norjalaista ja viisi venäläistä. Voimalat ovat tyypillisiä jokivoimaloita, jonka seurauksena alueen säätelyvara on pieni, enimmäkseen vain +/- 1 m vuoden läpi. Tasaisesta maisemasta johtuen merkittävä osa maa-alueista on kuitenkin veden alla. Tämän seurauksena on virtaavissa vesissä parhaiten viihtyvien kalalajien (taimen, lohi ja harjus) määrä vähentynyt, kun taas virtaamattomissa vesissä elävien lajien (ahven ja hauki) määrä on lisääntynyt. Virtaamien ja vedenkorkeuksien muutokset säännösteltyissä vesistöissä äkillisine vaihteluineen ja kasvaneine vedenkorkeuksineen niinä vuodenaikoina jolloin vedenkorkeus yleensä on matalalla vaikuttaa usein kielteisesti vesistöissä ja vesistöjen yhteydessä eläviin eliöihin. "Ekologisempi" vesien juoksutus voi usein toimia ratkaisuna ongelmaan.

Kobholmin lakkautettu voimala sijaitsee toisaalla Paatsjoen vesistöalueella. Voimala on saanut uudet omistajat ja sille on myönnetty uusi lupa. Näättämön vesistöalueella on toiminnassa oleva, useisiin sisävesiin vaikuttava vesivoimala, jonka säätelykorkeus on 5 metriä. Tämän korkuinen säätelykorkeus johtaa usein rantaerosioon, jonka seurauksena rantavyöhykkeen kasvien ja pohjaeliöiden habitaatit vaurioituvat. Tämä voi puolestaan johtaa esim. kaloille aiheutuviin kielteisiin seurauksiin. Tenon vesistöalueella on kolme pienempää, yksityistä jokivoimalaa.

Tenon vesistöissä tehdyt tutkimukset viittaavat pääuoman ja suurten sivu-uomien lohenpoikasten vaeltavan suuressa määrin ylös pieniin sivujokiin ja puroihin ja hyödyntävän näitä kasvualueinaan vuoden ikäisestä eteenpäin. Tämän vuoksi on tärkeää turvata kalojen nousumahdollisuudet sivujokiin ja puroihin. Erityisesti teiden rakentamisen yhteydessä on voinut muodostua

vaellusesteitä teiden ylittäessä jokia. Tielaitos on kartoittanut vaellusesteitä menestyksekkäästi ja pyrkii parantamaan asianomaisia kohteita. Tenon vesistöalueella on Norjan puolella rekisteröity seitsemän vaellusestettä, Näätämön alueella kahdeksan ja Paatsjoen alueella viisi.

Jokia rakennetaan estämään maanviljelysmaiden ja muiden alueiden poiskulumisen estämiseksi, mutta samalla estetään joen luonnollinen mutkittelu ja vaihteleva juoksu, joka muuttaa virtaamaa ja vedenkorkeutta. Tästä voi seurata muutoksia vesistön varrella eläviin kasvi- ja eläinyhdyskuntiin. Yksittäisissä paikoissa joen rakentamista syytetään sivupurojen suiden olosuhteita muuttavien hiekkasärkkien muodostumisesta, mutta tätä on vaikeaa todistaa. Näätämössä on havaittu joenrakentamisen luoneen tavallisesti vähäisessä määrin pitkin vesistöä esiintyvälle minkille uusia oleskelupaikkoja, mikä puolestaan on voinut osaltaan aiheuttaa Näätämössä esiintyvien törmäpääskyjen määrän vähenemiseen².

5) Vieraiden lajien ja kalatautien leviämisen estäminen

Muikkua on alunperin istutettu Inarinjärveen ja havaittu ensimmäisen kerran Norjan puoleisessa osassa Paatsjoen vesistöä 1989. Vuoden 1995 syyskuussa se muodosti 30 % Skrukkebuktan vapaalla vyöhykkeellä esiintyvistä kaloista (lukumäärästä). Muikun pelätään vääristävän vesistössä esiintyviä perinteisiä kalalajeja suuressa määrin. Inarinjärveen on istutettu myös harmaanierää, joka on sieltä levinnyt myös Jordanfoss-koskeen.

Lohiloista Gyrodactylus salarista pidetään vakavimpana ihmisen luomana, kalakantoja viime vuosina kohdanneena uhkatekijänä. Muita muun muassa luonnonlohikantoja uhkaavia kalatauteja ja -loisia ovat muun muassa tarttuva lohianemia (ILA) ja lohitäi. Skibotninjoki Tromssassa on Norjan puolella lähin joki, jossa on tavattu Gyrodactylus salarista. Suomen puolella Gyrodactylus salarista on todistettavasti löytynyt Inarinjärvessä olevasta kalankasvatuslaitoksesta¹.

Punaista kuningasrapua (*Paralithodes camtschaticus*) istutettiin Kuolan niemimaalla kaikkiaan 3340 aikuista yksilöä, 10 000 ravunpoikasta sekä noin 1,6 miljoonaa mätimunaa Barentsin mereen Murmanskin vuonoon ajanjaksolla 1961- 1969. Kuningasrapu joutui pyydyksiin Norjan aluevesillä ensimmäisen kerran Varangissa 1977. Suuremmissa määrin sitä havaittiin Norjan aluevesillä kuitenkin vasta keväällä 1992, lähemmin määriteltynä Itä- Finnmarkin rannikolla verkoin ja pitkäsiimoin turskaa, koljaa ja rasvakalaa kalastettaessa. Sivusaaliin voimakkaasti lisääntyessä kasvoivat myös norjalaisten kalastajien käyttö- ja pyyntitappiot sekä kalastusajan menetykset. Tämä kohdisti huomion kuningasrapuun suuremmissa määrin. Tällä hetkellä kuningasrapua ja sen vaikutusta ekosysteemiin tutkitaan jatkuvasti. Syyskuussa 2007 valmistui Norjan suurkäräjille kuningasravun hallinnointia koskeva mietintö.

Kuningasrapu elää pohjalla elävistä eläimistä ja voi näin ollen vaikuttaa pohjaeläimistöön. Pohjan kasvualustaan kiinnittyneet kalojen munat voivat joutua kuningasravun saaliiksi, mistä puolestaan voi aiheutua seurauksia kalaeläimistöille. Tämä koskee pääasiallisesti kuoreen, rasvakalan ja kissakalan munia. Tähän saakka saadut tulokset norjalaisista ja venäläisistä tutkimuksista osoittavat kuningasravun pehmeään pohjaeläimistöön aiheuttamista vaikutuksista esimerkiksi suurten simpukkayksilöiden ja piikkinahkaisten katoamisen alueilla, joilla kuningasrapu on oleskellut pitkään. Lisäksi kuningasrapu toimii loisien ja sairauksien tartunnanvälittäjänä, mikä saattaa vaurioittaa luonnollista, biologista monimuotoisuutta. Myös tästä syystä kuningasrapu on Norjassa asetettu ns. "Mustalle listalle 2007"⁷.

Vielä ei ole täysin varmaa, kuinka kuningasrapu tulee vaikuttamaan meren ekosysteemiin, minkä vuoksi asiaa on tarpeen tutkia lisää. Kuningasravun aiheuttamien ekologisten seurauksien valvonta on vielä tässä vaiheessa puutteellista.

Kyttyrälohta istutettiin 1950-luvun loppupuolella Kuolan niemimaan vesistöihin, josta se on levinnyt Vuoremijokeen, Uutuanjokeen ja Näätämöjokeen. Kyttyrälohen oletetaan korvaavan näissä joissa elävän paikallisen lohen, mutta tältäkin alueelta kaivataan lisää tutkimuksia ja valvontaa.

Lisätietoja

Kaipaatko lisätietoja vesipolitiikan puitedirektiivistä, Finnmarkin vesienhoitoalueen hyväksi tehtävästä työstä tai muista vesien hoitoa koskevista kysymyksistä? Suurella todennäköisyydellä löydät vastauksen sinua askarruttaviin kysymyksiin osoitteessa www.vannportalen.no/finnmark.

Piakkoin voit myös käyttää nk. vesiverkkoa, karttapohjaista tietokantaa, jossa voit hakeutua ja zoomata itsesi juuri niille alueille, jotka sinua kiinnostavat ja löytää yksittäisten alueiden vesien hoitoa koskevaa monipuolista tietoa. Vesiverkkoon johtava linkki tullaan sijoittamaan verkkosivulle www.vannportalen.no.

Keskeisiä käsitteitä ja ilmauksia

Kuuleminen: Kuulemisella tarkoitetaan määrämuotoista menettelyä, jossa kansalaiset ja eri toimijat voivat ilmaista mielipiteensä tietystä asiasta.

Luokittelu: Vesien tila luokitellaan ihmisen toiminnan aiheuttaman muutoksen perusteella käyttäen vertailukohtana koskemattomia, luonnontilaisia vesiä. Pintavedet luokitellaan niiden biologisen ja kemiallisen tilan perusteella viiteen luokkaan: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja huono. Pohjavedet luokitellaan niiden kemiallisen ja määrällisen tilan perusteella luokaltaan joko hyväksi tai huonoiksi.

Priorisoidut aineet: Aineet, jotka on vesienhoitolain liitteessä VIII olevassa luettelossa määritelty priorisoiduiksi (vesiympäristölle haitallisiksi tai vaarallisiksi määritellyt aineet).

Toimenpideohjelma: Alueelliseen vesienhoitosuunnitelmaan sisällytetyt ja vesien hoidon tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Vesistö, vesistöalue: Rajoitettu, huomattava määrä pintavettä, kuten esimerkiksi järvi, vesiallas, joki, puro, kanava, vuono tai rannikko-osuus tai rajoitettu määrä pohjavettä yhdessä tai useammassa pohjavesialtaassa.

Vesienhoito: Vesienhoidolla tarkoitetaan vesipolitiikan puitedirektiivin ja vesienhoitolain mukaista suunnitelmallista toimintaa, jonka tavoitteena on ylläpitää ja parantaa pinta- ja pohjavesien laadullista ja määrällistä tilaa.

Vesienhoitosuunnitelma: Vesienhoitoalueen kattava yhteenvedo vesien tilasta, ongelmista ja suunnitelluista vesienhoitotoimenpiteistä.

Vesistöalue: Vesienhoitoalueella sijaitsevista useista tai yksittäisestä, rannikkoviivallisista tai rannikkoviivattomista valuma-alueista tai niiden osista koostuva tarkoituksenmukaiseksi hallintoyksiköksi yhdistetty kokonaisuus.

Vesienhoitoalue: Yhdestä tai useasta valuma-alueesta sekä niihin yhteydessä olevista pohja- ja rannikkovesistä koostuva tarkoituksenmukaiseksi hallintoyksiköksi yhdistetty alue. (Suurin hallintoyksikkö.)

Vesienhoitoviranomainen (VRM): Vesienhoitoviranomaisen (esim. alueellisen ympäristökeskuksen) tehtävänä on tiiviissä yhteistyössä vesienhoidon yhteistyöryhmän kanssa koordinoita vesienhoitolain (vesienhoitolain § 21) mukaisten tehtävien toteuttamiseen tähtäävää työtä.

Vesienhoidon yhteistyöryhmä (VRU): Vesienhoitoviranomaisen yhteistyöelin vesienhoitolain toteuttamisessa. VRU koostuu vesienhoitoon liittyvien viranomaisten, valtion, läänin ja kuntien edustajista. Vesienhoitoviranomainen nimittää ja johtaa vesienhoidon yhteistyöryhmää (vesienhoitolain § 22).

---

¹ Flerbruksplan for Tanavassdraget 2007 – 2016, Kommunedelplan for Tana og Karasjok kommuner, 2007, 65 s (Tenojoen vesistön monikäyttösuunnitelma 2007- 2016, Tanan ja Karasjoen kuntien kunnallinen osasuunnitelma , 2007, 65 s)

² Flerbruksplan for Neidenvassdraget, Norsk – Finsk Grensevasstragskommisjon, Rapport nr 6 – 1992, Fylkesmannen i Finnmark, miljøvernveddelingen, 1992, 70 s (Näätämöjoen vesistön monikäyttösuunnitelma, Norjalais-suomalainen rajavesistökomisio, raportti nro 6- 1992, Fylkesmannen i Finnmark, ympäristönsuojeluosasto , 1992, 70 s)

³ Flerbruksplan for Pasvikvassdraget, Norsk – Finsk Grensevasstragskommisjon, Rapport nr 1 – 1997, Fylkesmannen i Finnmark, miljøvernveddelingen, 1997, 98 s (Paatsjoen vesistön monikäyttösuunnitelma, Norjalais-suomalainen rajavesistökomisio, raportti nro 1- 1997, Fylkesmannen i Finnmark, ympäristönsuojeluosasto , 1997, 98 s)

⁴ Bedre vannforvaltning gjennom samarbeid, sammendrag av sentrale vannforvaltningsspørsmål i vannregion Tana – Neiden – Pasvik, Lapin ympäristökeskus, 2007, 19 s (Yhteistyöllä parempaan vesienhoitoon. Yhteenvedo vesienhoitoa koskevista kysymyksistä Tenon-Näätämöjoen- Paatsjoen vesienhoitoalueella, Lapin ympäristökeskus, 2007, 19 s)

⁵ EUs rammedirektiv for vann, Karakterisering av vannområder i Nord-Norge, Karakterisering av vannforekomster i Tanavassdraget – Reginenr. 234.Z, Norges vassdrags- og energiverk, 2004, 56 s + vedlegg (EU vesipolitiikan puitedirektiivi, Pohjois-Norjan vesistöalueiden luokittelu, Tenojoen vesistöön kuuluvien vesien luokittelu. - Maanlaajuinen valuma-aluekisteri nro 234.Z, Norjan vesistö- ja energiahallinto, 2004, 56 s + liitteet)

⁶ Internett: http://www.nilu.no/index.cfm?ac=topics&text_id=25893&folder_id=4316&view=text&crit=nikel Nettartikkel om SO2-konsentrasjoner i Pasvik, dato: 06.11.2007

(Internett: http://www.nilu.no/index.cfm?ac=topics&text_id=25893&folder_id=4316&view=text&crit=nikel Verkkoartikkeli SO2-pitoisuuksista Paatsjoessa, päiväys: 06.11.2007)

⁷ St.meld. nr 40 (2006 – 2007), Forvaltning av kongekrabbe, Det kongelige fiskeri- og kystdepartement, 2007, 145 s (Mietintö nro 40 (2006 – 2007) Norjan suurkäräjille, Kuningasravun hallinnointi, Norjan kalatus- ja rannikkoministeriö, 2007, 145 s)